



Bruxelles, 15.7.2015.
COM(2015) 340 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Pokretanje postupka javnog savjetovanja o novom modelu energetskog tržišta

{SWD(2015) 142 final}

1. VIZIJA TRANZICIJE ELEKTROENERGETSKOG SUSTAVA

U svojim političkim smjernicama Junckerova Komisija označila je razvoj otporne energetske unije s naprednom klimatskom politikom kao jedan od svojih strateških ciljeva.

Ta je težnja potvrđena u programu rada Komisije za 2015.¹ i razrađena u Okvirnoj strategiji za otpornu energetska uniju s naprednom klimatskom politikom² kako bi se stvorili uvjeti za sigurnu i priuštivu energiju za sve, primijenilo načelo energetske učinkovitosti na prvom mjestu i promaknulo Europsku uniju u svjetskog lidera u području energije iz obnovljivih izvora. Za postizanje tih ciljeva potrebna je temeljita transformacija europskog energetskeg sustava, uključujući i promjenu modela europskog tržišta električne energije, čime bi se ostvarila veća predvidljivost povezivanjem veleprodaje i maloprodaje te privukla dodatna ulaganja. Time će se pridonijeti ostvarivanju novih pogodnosti za europske potrošače energije kao što je navedeno u pratećoj Komunikaciji COM(2015) 339.

Europski elektroenergetski sustav nalazi se usred razdoblja dubokih promjena. Od donošenja Trećeg paketa za unutarnje energetska tržišta³ odlukama u području energetske politike omogućeno je tržišno natjecanje i povećanje prekograničnih tokova električne energije. Veleprodajna tržišta sve više obilježava pravedno i otvoreno tržišno natjecanje, a – iako još u nedovoljnoj mjeri – tržišno natjecanje sve je primjetnije i na maloprodajnoj razini. Uvođenjem „uparivanja tržišta” i dodjele kapaciteta temeljem protoka može se učinkovitije trgovati električnom energijom širom Europe. U isto vrijeme električna energija proizvedena iz obnovljivih izvora postala je jedan od najvažnijih izvora električne energije zahvaljujući Direktivi o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora⁴ i naporima država članica, čime se nagovještuje prijelaz na energetska sustava s niskom emisijom ugljika.

Sve navedeno elementi su energetskeg sustava okrenutog budućnosti, međutim pred Europom su još ozbiljni izazovi prije nego njezina energetska slika bude primjerena svrsi. Kako bi se tim promjenama moglo upravljati, i kako bi ih se posve iskoristilo, moramo ponovno razmotriti organizaciju i regulaciju elektroenergetskog sustava i tržišta.

¹ COM(2014) 910 završna verzija od 16.12.2014.

² COM(2015) 80 završna verzija od 25.2.2015.

³ Ponajprije Trećeg energetskeg paketa koji se sastoji od Direktive 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i stavljanju izvan snage Direktive 2003/54/EZ, *SL L 211, 14.8.2009., str. 55. – 93.*, Uredbe (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1228/2003. *SL L 211, 14.8.2009., str. 15. – 35.*, Uredbe (EZ) br. 713/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o osnivanju Agencije za suradnju energetskeg regulatora *SL L 211, 14.8.2009., str. 1. – 14.* kao i Direktive 2009/28/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora te o izmjeni i kasnijem stavljanju izvan snage direktiva 2001/77/EZ i 2003/30/EZ. *SL L 140, 5.6.2009., str. 16. – 62.*

⁴ Direktiva 2009/28/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora te o izmjeni i kasnijem stavljanju izvan snage direktiva 2001/77/EZ i 2003/30/EZ. *SL L 140, 5.6.2009., str. 16. – 62.*

Postojeći je koncept tržišta iz doba u kojem je velikim centraliziranim elektranama, uglavnom na fosilna goriva, glavna namjena bila da svako kućanstvo i poduzeće u ograničenom području – obično jednoj državi članici – opskrbljuju željenom količinom električne energije, i u kojem se potrošače – kućanstva, poduzeća i industriju – smatralo pasivnima. Današnjim kretanjima prema decentraliziranoj proizvodnji povećava se broj uključenih sudionika i mijenjaju postojeće tržišne uloge. Tržište električne energije treba uskladiti s tom novom stvarnošću; njime se moraju posve integrirati sve tržišne sudionike – uključujući fleksibilnu potražnju, davatelje energetske usluga i obnovljive izvore energije. Jedan je konkretan primjer fleksibilnost kojom se industrijskim potrošačima omogućuje da sudjeluju na tržištu i njihova izravna dobit zbog povećane konkurencije. Potreban je učinkovit regulatorni i upravljački okvir kojim se smanjuje potreba za intervencijama kao što su mehanizmi za razvoj kapaciteta.

Potpuno funkcionalnim europskim tržištem trebalo bi se omogućiti slobodan prijenos električne energije na mjesta gdje je najpotrebnija, najtraženija i najvrednija, maksimalno iskoristiti prednosti prekograničnog tržišnog natjecanja i poslati odgovarajuće signale i poticaje za odgovarajuća ulaganja. Nadalje, njime bi se osiguralo da se električna energija prenosi isključivo na temelju tržišnih signala. Danas to nije uvijek tako. Dok je primjenom uparivanja tržišta na određenim mjestima povećana korelacija između veleprodajnih cijena, apsolutne razine cijena znatno se razlikuju čak i na susjednim tržištima a rasponi se cijena ne smanjuju. Daljnji naponi potrebni su i kako bi se ostvarila dostatna povezanost mreža te kako bi se promicala dugoročna stabilnost za ulaganja u energetske sektor u cjelini.

Ciljevi koje je odredilo Europsko vijeće u listopadu 2014.⁵ – smanjenje domaćih emisija stakleničkih plinova za najmanje 40 %, najmanje 27 % udjela energije iz obnovljivih izvora u potrošnji energije na razini EU-a i poboljšanje energetske učinkovitosti za najmanje 27 % – odražavaju velike ambicije. Iz toga proizlazi da se promjene u elektroenergetskom sustavu radi dekarbonizacije moraju nastaviti i pojačati. Ostvarenjem energetske i klimatske ciljeve Europske unije 2030. udio energije iz obnovljivih izvora vjerojatno će dosegnuti 50 % proizvedene električne energije. Današnja tržišta ni na strani opskrbe ni na strani potrošnje nisu dovoljno fleksibilna da bi mogla primiti veći udio energije iz obnovljivih izvora. Novim bi se modelom tržišta trebala osigurati potpuna spremnost energetske tržišta za tu tranziciju uz minimalne troškove. To se može postići uklanjanjem preostalih prepreka energiji iz obnovljivih izvora i osiguravanjem signala s tržišta kojima će se privući dostatna ulaganja u fleksibilne kapacitete nužne za prihvatanje sve većeg udjela različitih obnovljivih izvora energije u sustavu. Nužan su korak za uspješnu i najjeftiniju integraciju obnovljivih izvora energije funkcionalna kratkoročna tržišta električne energije, koja traju od dana prije isporuke električne energije do trenutka potrošnje, jer omogućuju potpun pristup fleksibilnim tehnologijama.

Potencijal za energetske učinkovitost uzima se u obzir pri svakom odlučivanju koje se odnosi na razvoj energetske unije (u okviru kojeg se naglašava načelo prvenstva energetske učinkovitosti). Bez obzira na to predviđa se povećanje potražnje za električnom energijom kako potrošači s drugih izvora energije prelaze na električnu energiju. Svakim se preispitivanjem tržišnog modela stoga moraju stvoriti uvjeti kojima se pridonosi dodatnom smanjenju potrošnje energije u EU-u i istodobno omogućuje isplativa tržišna integracija novih vrsta fleksibilne potrošnje.

⁵ EUCO 169/14.

Nadalje, novim tehnologijama kao što su pametne mreže, pametna brojila, pametni domovi, vlastita proizvodnja i oprema za skladištenje energije građanima se omogućuje da sudjeluju u energetskej tranziciji, da novim tehnologijama smanje svoje račune i aktivno sudjeluju na tržištu. Na tržištu se trebaju promicati takva nastojanja.

Modelom tržišta EU-a trebalo bi se osigurati da inovativna poduzeća i pouzdani posrednici širom Europe mogu namiriti energetske potrebe velikih i malih potrošača. Oni bi trebali iskoristiti mogućnosti koje im nude nove tehnologije i usmjerenost na potrošače kako bi razvili i uveli nove proizvode i usluge. To će pomoći da se potrošačima osiguraju nove pogodnosti kojima se mogu povezati različiti elementi energetske strategije Unije: stvaranje radnih mjesta na temelju istraživanja i inovacije i davanje prvenstva energetskej učinkovitosti u našim politikama.

Cilj nam je posve integrirati obnovljive izvore energije u elektroenergetski sustav pripremom tržišta za njih i promicanjem njihova udjela na tržištima električne energije ravnopravno s konvencionalnom proizvodnjom.

To će značiti razvijanje novog okvira kojim se stvara tržišne mehanizme:

- prikladne za međusobno povezano tržište električne energije cijelog EU-a na kojem će se slati jasni cjenovni signali za nova ulaganja i olakšati daljnji razvoj obnovljivih izvora energije;
- za promicanje regionalne suradnje i koordinacije energetskej politika;
- kojima će se omogućiti suradnja na razvoju obnovljivih izvora energije, uključujući programe potpore;
- kojima se osigurava prava europska dimenzija sigurnosti opskrbe električnom energijom.

Ta je inicijativa jedna od ključnih mjera energetske strategije Unije.⁶ Donesena je uz Komunikaciju o ostvarivanju novih pogodnosti za potrošače energije, s ciljem stavljanja tih mehanizama u središte budućeg energetskej sustava i s revidiranom Direktivom o označivanju energetskej učinkovitosti kao svojim prvim ostvarenim ciljem.

2. USTOPOSTAVA NOVOG TRŽIŠTA ELEKTRIČNE ENERGIJE ZA EUROPSKU UNIJU

2.1. Stvaranje funkcionalnog tržišta

Potpuno funkcionalno tržište električne energije na europskoj razini najbolji je način kako bi se osigurala mogućnost isporuke električne energije potrošačima na najisplativiji način u bilo koje vrijeme.

⁶ Okvirna strategija za otpornu energetskej uniju s naprednom klimatskom politikom COM(2015) 80 završna verzija od 25.2.2015.

2.1.1. Uspostava prekograničnih kratkoročnih tržišta

Vrijednost električne energije nije ista u svakom trenutku i na svakom mjestu gdje ju se proizvodi i troši. Ta bi se činjenica trebala odražavati u cijenama kako bi se njima slali točni i smisleni signali za proizvodnju i ulaganja. To neizbježno znači da bi cijene mogle biti visoke kad je proizvodnja mala, a to bi mogao biti i pokretač „upravljanja potrošnjom”.

Kratkoročna tržišta, osobito unutardnevna i tržišta uravnoteženja, moraju biti u središtu učinkovitog modela tržišta električne energije. Moraju biti osmišljena u skladu s vizijom energetskog sustava budućnosti – sustava s opsežnim prekograničnim tokovima i velikim količinama promjenjive proizvodnje iz obnovljivih izvora. Funkcioniranje tržišta moglo bi se znatno poboljšati u mnogim državama članicama uvođenjem uparivanja tržišta, poboljšanjem prekograničnih tokova i jačanjem unutardnevnog trgovanja i upravljanja potrošnjom. Treba ukinuti ograničenja cijena, u unutardnevnom trgovanju treba skratiti vremena realizacije i razdoblja trgovanja a vremena kraja trgovanja približiti stvarnom vremenu.

Siguran rad mreže postao je izazovniji zbog brzog rasta promjenjivih obnovljivih izvora energije, pa i potrošačka strana i konvencionalni proizvodni pogoni moraju biti sposobni i poticani da odgovore na taj izazov fleksibilnosti. Uključivanje skladištenja u tržište električne energije dodatno bi povećalo potrebnu fleksibilnost: električnu energiju treba spremati kad postoji višak a cijene su niske; treba je pustiti u promet kada je proizvodnja mala a cijene visoke, čime se uravnotežuje promjenjivu proizvodnju energije.

Radi toga je najvažnije uspostaviti sustav prekograničnog unutardnevnog trgovanja u cijelom EU-u, kao što je već uspješno učinjeno za trgovanje dan unaprijed. Tržišta uravnoteženja moraju obuhvatiti veća područja od sadašnjih kako bi postala djelotvornija i učinkovitija. Time će se smanjiti potreba za pričuvnom proizvodnjom i omogućiti da se u europskom energetskom sustavu posve iskoristi potencijal energije iz obnovljivih izvora. To treba dopuniti zajedničkim pristupima upravljanju zagušenjem mreže. U okviru europske perspektive treba definirati ograničen broj širih područja uravnoteženja vodeći se potrebama mreže, a ne državnim granicama. Slično tome, u zonama veleprodajnih cijena električne energije trebala bi se odražavati i prijenosna moć a ne samo granice država članica.

2.1.2. Poticanje dugoročnih tržišta radi otvaranja mogućnosti za ulaganja

S ulagačkog gledišta dugoročni cjenovni signali jednako su važni kao i pravilno funkcioniranje kratkoročnih tržišta. Drugi je važan signal za ulaganja povezan s dekarbonizacijom reformirano europsko tržište ugljika, s funkcionalnom rezervom za stabilnost tržišta i daljnjim mjerama uključenima u prijedlog za preispitivanje sustava trgovanja emisijama EU-a donesenim uz ovu Komunikaciju.

Moramo osigurati da ta tržišta budu doista otvorena za sve sudionike na tržištu. Konvencionalni proizvođači, fleksibilna potrošnja, tehnologije za skladištenje energije, obnovljivi izvori energije, ne samo pozicionirani operatori nego i novi pružatelji energetskih usluga trebaju učinkovit pristup dugoročnim tržištima na kojima se signalizira koja ulaganja imaju gospodarskog smisla i gdje ih treba ostvariti.

Na nekim su tržištima velikim pomakom prema kapitalno intenzivnoj proizvodnji električne energije iz vjetra i sunca uz gotovo nepostojeće marginalne troškove prouzročena duža razdoblja niskih promptnih cijena kao i smanjen broj sati pogona konvencionalne proizvodnje. U takvoj je situaciji nužno dopustiti da se u cijenama odražava pomanjkanje tijekom vršne potražnje kako bi se s tržišta električne energije slali dobri cjenovni signali za ulaganja u odgovarajuće kapacitete i kako bi se ulagači uvjerali da će se to prenijeti u dugoročne cjenovne signale.

Omogućavanje povećanja veleprodajnih cijena kad je potrošnja na vrhuncu ili je proizvodnja mala ne znači nužno da će krajnji potrošači biti izloženi većim ili promjenjivijim cijenama. Dugoročnijim tržištima koja dobro funkcioniraju omogućit će se dobavljačima i proizvođačima da upravljaju promjenama cijena na promptnim tržištima – na kojima proizvođači mogu dobavljačima i potrošačima učinkovito prodavati osiguranje od utjecaja naglih promjena cijena te će se poboljšati dugoročne signale za ulaganja. Sudionici na tržištu, uključujući proizvođače energije iz obnovljivih izvora, trebali bi se moći zaštititi od rizika naglih promjena cijena i količinskih rizika prenoseći nesigurnost povezanu s vršnim cijenama u planirane i sigurne prihode. Zato je ključno omogućiti fluktuaciju cijena na kratkoročnim tržištima i povezati ih s dugoročnim tržištima.

Dugoročnim ugovorima između sudionika na tržištu može se pridonijeti ublažavanju rizika ulaganja za kapitalno intenzivna ulaganja koja su potrebna u elektroenergetskom sektoru što će olakšati pristup kapitalu uz razumne troškove, posebno za niskougledne tehnologije. Stoga je važno promicati raspoloživost odgovarajućih dugoročnih proizvoda i utvrditi postoje li prepreke za konkurentno dugoročno ugovaranje. Prilikom sklapanja dugoročnih ugovora na burzama električne energije od ugovornih se stranaka često traži davanje jamstava. Budući da troškovi davanja takvih jamstava mogu biti veliki, treba razmotriti mehanizme kojima bi se smanjili ti troškovi a rizik od neplaćanja druge stranke ostao ograničen.

2.1.3. Infrastruktura za funkcionalno tržište

Dobro međusobno povezana europska energetska mreža presudna je za europsku energetska sigurnost, za više tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu iz kojeg će proizići konkurentnije cijene i za odgovarajuće signale kojima će se ulaganja usmjeriti prema dekarbonizacijskim ciljevima energetske i klimatske politike na koje se Europska unija obvezala.⁷

Dovršenje infrastrukturnih veza koje još nedostaju za istinski integrirano unutarnje tržište i omogućavanje ulaganja koja su potrebna da se to ostvari stoga su jedan od ključnih prioriteta u provedbi energetske strategije Unije.

Projekti od zajedničkog interesa (PCI)⁸ glavni su instrument za fizičku integraciju nacionalnih tržišta električne energije i diversifikaciju njihovih energetske izvora.

⁷ COM(2015) 82 završna verzija od 25.2.2015. – Komunikacija Komisije europskom parlamentu i vijeću – Ostvarenje cilja od 10 % elektroenergetske interkonekcije – Priprema europske elektroenergetske mreže za 2020.

⁸ Uredba (EU) br. 347/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu te stavljanju izvan snage Odluke br. 1364/2006/EZ i izmjeni uredaba (EZ) br. 713/2009, (EZ) br. 714/2009 i (EZ) br. 715/2009

Mnoge će predložene infrastrukturne veze biti ključne za svladavanje problema nestalnosti obnovljivih izvora energije za zemlje kao što su Norveška i Ujedinjena Kraljevina, Francuska i Španjolska ili Norveška, Nizozemska i Njemačka. Europskim fondom za strateška ulaganja, kojim se dopunjuju postojeća sredstva dostupna iz Instrumenta za povezivanje Europe, podržavali bi se i energetske projekti, uključujući energetske infrastrukturu. Uz to, Europski savjetodavni centar za ulaganja osigurati će stručnu i tehničku pomoć javnim i privatnim predlagateljima projekata u osmišljavanju i strukturiranju financijski dobrih investicijskih projekata.

2.2. Prilagodba tržišnog modela obnovljivim izvorima energije i programi potpore tržištima

Kako bi ostvarila težnju da se u okviru energetske unije EU promakne u svjetskog lidera u području energije iz obnovljivih izvora mora se stvoriti okruženje u kojem se mogu privući potrebna ulaganja za obnovljive izvore energije. Povoljno financiranje za kapitalno intenzivne obnovljive izvore energije ovisi o postojanju stabilnog ulagačkog okvira kojim se smanjuju regulatorno opterećenje i rizik.

2.2.1. Tržište spremno za obnovljive izvore energije

Pri odlučivanju o ulaganju u obnovljive izvore energije moraju se uzeti u obzir prirodne prednosti zemljopisnog položaja, raspoloživost mreže, prihvaćanje u javnosti, mjesta potrošnje, administrativni i ulagački uvjeti, uključujući poreze i davanja. Sve su to važni čimbenici u pogledu troškova proizvodnje. Na funkcionalnom tržištu s odgovarajuće definiranim cjenovnim područjima stvarali bi se signali gdje i kada električnu energiju treba proizvoditi iz obnovljivih izvora.

U isto vrijeme, za uspješnu integraciju proizvodnje iz obnovljivih izvora u sustav potrebno je fleksibilno tržište koje obuhvaća širi raspon igrača i na strani opskrbe i na strani potrošnje. Uspostavom likvidnih i bolje integriranih kratkoročnih tržišta pridonijet će se većoj fleksibilnosti i omogućiti proizvođačima energije iz obnovljivih izvora da se ravnopravno natječu s konvencionalnim proizvođačima energije. Na isti način treba poticati i tržišta na kojima će se upravljati količinskim rizikom.

Isto tako, poboljšanjem interkonekcija i omogućivanjem upravljanja potrošnjom dodatno će se pridonijeti fleksibilnosti potrebnoj za uključivanje obnovljivih izvora energije u tržište. Trenutačno se, međutim, potrošači ne potiče dovoljno da prilagode potrošnju promjenjivosti opskrbe. Nadalje, regulatornim preprekama i diskriminirajućim pravilima onemogućava se potrošačima, ili agregatorima koji djeluju u njihovo ime, da upravljaju potrošnjom (uključujući upravljanje skladištenjem) i sudjeluju na tržištima električne energije ravnopravno s proizvođačima.

Fleksibilnijim tržištima omogućit će se proizvođačima električne energije iz obnovljivih izvora da se potpuno uključe na tržište, uključujući uravnoteženje portfelja. Treba im omogućiti da i sami pridonose povećanju fleksibilnosti sustava. Postojeće odredbe kojima se od primjene uobičajenih tržišnih pravila izuzimaju pojedini načini proizvodnje električne energije moraju se preispitati.

2.2.2. Promicanje obnovljivih izvora energije prikladnih za tržište

Reforma tržišta na taj način, uz ojačan sustav trgovanja emisijama EU-a, temeljni je korak u stvaranju uvjeta kojima će se naposljetku omogućiti tržišno poticanje ulaganja u nove proizvodne kapacitete iz obnovljivih izvora energije.

Dotad, proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora treba podupirati, ako je potrebno, tržišno utemeljenim programima kojima se ispravljaju nedostaci tržišta, osigurava isplativost i izbjegavaju prekomjerne naknade i narušavanje tržišta u skladu sa smjernicama o državnim potporama.⁹

Programi potpore za energiju iz obnovljivih izvora gotovo su uvijek nacionalni kad je riječ o području primjene. Koordiniranim regionalnim pristupom za energiju iz obnovljivih izvora – uključujući programe potpore – mogle bi se ostvariti znatne koristi, među ostalim i promicanjem isplativog razvoja proizvodnje energije iz obnovljivih izvora na optimalnim zemljopisnim položajima. Time bi se proširilo tržište za energiju iz obnovljivih izvora, olakšala njezina integracija i promicala njezina najučinkovitija uporaba. Iako su države članice sve otvorenije za veću regionalnu suradnju, praktične poteškoće još postoje. Te bi se poteškoće mogle svladati konkretnim okvirom za prekogranično sudjelovanje u programima potpore.

2.3. Povezivanjem veleprodajnih i maloprodajnih tržišta do novih pogodnosti za potrošače

Integraciju unutarnjeg tržišta ne bi trebalo zaustaviti na veleprodajnoj razini. Za ostvarivanje punog potencijala europskog unutarnjeg energetskog tržišta u maloprodajnom se dijelu tržišta električne energije potrošačima – kućanstvima, poduzećima i industriji – mora ponuditi mogućnost aktivnog i korisnog sudjelovanja u energetske tranziciji Europske unije. To mora biti jedan od ciljeva novog modela tržišta koji zahtijeva temeljitu promjenu uloge potrošača na tržištu električne energije.

Danas postoje mnogobrojne prepreke potpunom sudjelovanju potrošača na energetske tržištu. Zbog nedostatka odgovarajućih informacija o troškovima i potrošnji ili transparentnosti ponude na mnogim je maloprodajnim tržištima često premala konkurencija. Istodobno, tržišta za stambene energetske usluge i dalje su nedovoljno razvijena.

Uloga aktivnog potrošača energije ne bi smjela biti složena ni oduzimati mnogo vremena. Danas postoje tehnologije kojima se potrošačima omogućuje da se potpuno uključe u energetske tranziciju. Međutim, regulatornim intervencijama kao što su gornje granice cijena, reguliranje cijena, narušavajuće oporezivanje te drugim državnim intervencijama stvaraju se cijene koje potrošačima ne osiguravaju signale i korist od sudjelovanja na tržištu. Stoga mogućnosti za optimalno upravljanje potrošnjom ostaju neiskorištene. Prema tome, ni kućanstva ni poduzeća ni industriju trenutačno se ne potiče dovoljno na sudjelovanje na tržištima električne energije.

⁹ Komunikacija Komisije – Smjernice o državnim potporama za zaštitu okoliša i energiju za razdoblje 2014. – 2020. *SL L 200, 28.6.2014., str. 1. – 55.*

Odgovarajući su cjenovni signali zato ključni. To uključuje jače povezivanje veleprodajnih i maloprodajnih tržišta, posebice nudeći krajnjim korisnicima cijene u kojima se odražavaju promjene u veleprodajnim cijenama. Uz to, mrežne tarife moraju biti osmišljene tako da se njima ne destimulira upravljanje potrošnjom a da se istodobno osigura pravedan doprinos mrežnim troškovima.

Nadalje, drugim regulatornim preprekama i diskriminirajućim pravilima onemogućava se potrošačima, ili agregatorima koji djeluju u njihovo ime, da se odluče za mogućnost upravljanja potrošnjom (uključujući i upravljanje skladištenjem) i sudjeluju na tržištima električne energije ravnopravno s proizvođačima. Najočitije su među njima regulirane cijene kojima se krajnjem kupcu zaklanjaju cjenovni signali s tržišta. Uz to, trenutačno tržišna pravila nisu u svim slučajevima poticajna za sudjelovanje agregatora. Možda postoji interes da se razvije zajednički pristup stvaranju modela tržišta kako bi se omogućilo ravnopravno natjecanje upravljanja potrošnjom s proizvodnjom.

PITANJA

- 1) Bi li cijene u kojima se odražava stvarni manjak ponude (u smislu vremena i mjesta) bile važan dio budućeg modela tržišta? Bi li to uključivalo i potrebu da se u cijenama odražava nedovoljnu raspoloživu prijenosnu moć?
- 2) Koji bi izazovi i mogućnosti mogli proizaći iz cijena koje odražavaju stvarni manjak? Kako bi se ti izazovi mogli riješiti? Mogu li zbog tih cijena mehanizmi za razvoj kapaciteta postati suvišni?
- 3) Napredak u usklađivanju rascjepkanih tržišta uravnoteženja i dalje je spor; treba li EU pokušati ubrzati proces, ako je potrebno i zakonodavnim mjerama?
- 4) Što se može učiniti za nesmetanu provedbu dogovorene unutardnevne platforme na razini EU-a?
- 5) Jesu li dugoročni ugovori između proizvođača i potrošača nužni kao jamstvo sigurnosti ulaganja u nove proizvodne kapacitete? Koje prepreke, ako ih ima, onemogućuju takve dugoročno zaštitne proizvode? Ima li javni sektor kakvu ulogu u omogućavanju dugoročnih ugovora na tržištima?
- 6) U kojoj mjeri smatrate da se razlikama u porezima i naknadama¹⁰ koje se odnose na električnu energiju među državama članicama stvaraju poremećaji u smislu učinkovitog usmjeravanja ulaganja ili ometa slobodan protok energije?
- 7) Što je potrebno učiniti kako bi se ulaganja u proizvodnju energije iz obnovljivih izvora sve više poticala tržišnim signalima?
- 8) Koje prepreke potpunoj tržišnoj integraciji proizvođača energije iz obnovljivih izvora, uključujući unutardnevna tržišta i tržišta uravnoteženja, kao i u pogledu dispečiranja na temelju redoslijeda prioriteta smatrate da bi se pojavile?
- 9) Treba li postojati usklađeniji pristup programima potpore za obnovljive izvore energije među državama članicama? Koje su glavne prepreke regionalnim programima potpore i kako bi se te prepreke moglo ukloniti (npr. zakonodavstvom)?

¹⁰ Naknade mogu biti dio općeg oporezivanja (PDV, trošarine) ili posebna davanja za potporu ciljanoj energetskoj i/ili klimatskoj politici.

10) Gdje vidite glavne prepreke koje treba ukloniti kako bi se potaklo upravljanje potrošnjom (primjerice nedovoljno fleksibilne cijene, (regulatorne) prepreke agregatorima/kupcima, pristup tehnologijama za pametne domove, nepostojanje obveze da se krajnjim korisnicima ponudi mogućnost da sudjeluju na tržištu uravnoteženja u okviru programa upravljanja potrošnjom, i slično)?

3. JAČANJE REGIONALNE SURADNJE U INTEGRIRANOM ELEKTROENERGETSKOM SUSTAVU

Potreba za sigurnim i povoljnim razvijanjem i upravljanjem elektroenergetskog sustava nameće potrebu za većom usklađenošću i suradnjom svih sudionika na unutarnjem energetske tržištu. U nekim slučajevima to će obuhvaćati prijelaz s nacionalnog na regionalni ili europski pristup.

3.1. Regionalno usklađivanje vođenja nacionalne politike

Za potpuno funkcionalno unutarnje energetske tržište države članice moraju surađivati i usklađivati se sa svojim susjedima pri razvoju svoje energetske politike. Isto tako, treba osigurati da se sve regionalne inicijative razvijaju koherentno i vode prema potpuno integriranom energetske tržištu. Ako su nacionalni sustavi rascjepkani, regionalna suradnja treba postati bitan dio učinkovitog upravljanja za energetske uniju i, prema potrebi, prvi korak prema usklađivanju na razini Europske unije.

Regionalna suradnja među državama članicama bit će ključna i za isplativije ostvarenje dogovorenih ciljeva na razini Europske unije (npr. boljim iskorištavanjem mehanizama suradnje za ostvarivanje cilja za obnovljive izvore energije), daljnju integraciju unutarnjeg energetske tržišta i povećanje energetske sigurnosti. Primjeri političke suradnje u energetske pitanjima poput one u okviru Petostranog energetske foruma, Inicijative za pučinsku mrežu zemalja Sjevernog mora (NSCOGI), Plana za interkonekciju baltičkog energetske tržišta (BEMIP): <http://ec.europa.eu/energy/en/topics/infrastructure/baltic-energy-market-interconnection-plan>, nove Grupe za interkonekciju jugozapadne Europe: <https://ec.europa.eu/energy/en/news/high-level-group-energy-infrastructure-south-west-europe-created> ili, u sektoru plina, Skupine za plinsku povezanost središnje i jugoistočne Europe: <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/infrastructure/central-and-south-eastern-europe-gas-connectivity>, koraci su u pravom smjeru. Regionalnu suradnju ne bi trebalo ograničiti na države članice EU-a ni zaustaviti na granicama EU-a. Primjenom zakonodavstva trećeg paketa u susjednim zemljama kao što su ugovorne stranke Energetske zajednice osigurat će se da se prednosti unutarnjeg tržišta prošire izvan EU-a. Na regionalnim bi se forumima trebalo i procijeniti i riješiti podrazumijevane rizike povezane s prevelikom ovisnošću o trećim zemljama koje su odlučile da neće primjenjivati zakonodavstvo EU-a o unutarnjem tržištu. Jačanjem regionalne suradnje stvaraju se jedinstvene prilike za isplativiji i brži napredak prema integriranom tržištu.

3.2. Poboljšanje interkonekcija

S obzirom na jasne koristi od bolje povezanosti, Komisija je predstavila detaljnu strategiju, u okviru paketa energetske unije, o tome kako premostiti jaz prema cilju od

10 % interkonekcije¹¹ a 2016. namjerava objaviti komunikaciju o tome kako ispuniti dalekosežniji cilj od 15 % interkonekcije koji je postavilo Europsko vijeće.

Kapacitet interkonekcija između nekoliko zemalja još je prilično nizak i nedovoljan za očekivane protoke električne energije. Projekti od zajedničkog interesa uvedeni Uredbom o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu¹² ključni su za fizičku integraciju nacionalnih tržišta električne energije i diversifikaciju njihovih energetskih izvora. Naprimjer, baltičke države još nisu dio sinkronog područja kontinentalne Europe. Dogovorena je i politika da regionalnu suradnju radi jačanja povezanosti treba posebno produbiti u baltičkoj regiji, na Pirenejskom poluotoku, među sjevernomorskim zemljama te u središnjoj i jugoistočnoj Europi. Treba razmotriti i dodatne veze prema susjednim regijama kao što su južno Sredozemlje i zapadni Balkan.

Za upravljanje sustavom i utvrđivanje gdje su potrebne nove interkonekcije bitno je da se operatori prijenosnog sustava mogu osloniti na formiranje cijena na promptnim i veleprodajnim tržištima. Trenutačno, prihod od naknade za zagušenja – prihodi koji proizlaze iz prijenosa električne energije iz područja gdje su cijene niske u područja gdje su cijene više – često je znatan, ali se rijetko upotrebljava za gradnju ili jačanje interkonekcija. To se treba promijeniti i ta bi se sredstva mogla učinkovito upotrijebiti za gradnju europskog elektroenergetskog sustava.

3.3. Suradnja između operatora sustava

Operativno planiranje i odlučivanje moraju biti usklađeni u svakom trenutku u takvoj integriranoj elektroenergetskoj mreži. Regionalna suradnja i regionalno odlučivanje posebno su ključni za siguran rad sustava. Osnivanje regionalnih operativnih centara pomoći će da se prekogranične tokove električne energije učinkovito planira i njima upravlja, uz to i u stvarnom vremenu. Postojeće regionalne koordinacije za sigurnost pogona (RSCI) važni su prvi koraci prema većoj koordinaciji i regionalnoj integraciji rada sustava – njima bi trebalo postupno dodijeliti moć odlučivanja pa bi naposljetku mogle utrti put za sveeuropsku koordinaciju rada sustava.

Europska mreža operatora prijenosnog sustava za električnu energiju (ENTSO-E) trenutačno ima važnu ulogu u koordiniranju operatora prijenosnih sustava (OPS-ova) i razvoju mrežnih pravila. Za bolju koordinaciju među operatorima prijenosnog sustava mogao bi biti nužan snažniji ENTSO-E. To bi nametnulo i promjene u upravljačkoj strukturi ENTSO-E-a i njegov doprinos učinkovitom upravljanju energetskom unijom.

Imajući u vidu pojačanu integraciju europskih prijenosnog sustava, možda će biti potrebno i preispitati propise koji se odnose na prihode operatora prijenosnog sustava (tarife, naknade za zagušenja i naknadu između operatora prijenosnih sustava) kako bi se osigurali prikladni poticaji za sve operatore prijenosnog sustava.

Širenje mreže i optimalno upravljanje mrežom potrebno je i na razini distribucije jer su distribucijske mreže od ključne važnosti za integraciju decentralizirane, lokalno proizvedene energije iz obnovljivih izvora. Moraju se uvesti novi postupci kako bi se

¹¹ COM(2015) 82 završna verzija od 25.2.2015. – Komunikacija Komisije Europskom parlamentu i Vijeću. Ostvarenje cilja od 10 % elektroenergetske interkonekcije – Priprema europske elektroenergetske mreže za 2020.

¹² Uredba (EU) br. 347/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu te stavljanju izvan snage Odluke br. 1364/2006/EZ i izmjeni uredaba (EZ) br. 713/2009, (EZ) br. 714/2009 i (EZ) br. 715/2009.

potaklo operatore distribucijskog sustava (ODS-ove) na korištenje lokalnom fleksibilnosti kako bi odgovorili na te nove izazove na isplativ način. Mora se preispitati uloga ODS-ova u tom kontekstu. ODS-ovi bi trebali biti neutralni tržišni pomagači koji će omogućiti trećim stranama da razvijaju tržišne usluge za potrošače. To posebno vrijedi u slučajevima kada se ODS-ovima dodijeli odgovornost upravljanja pametnim brojlama i podacima. Pitanja koja se odnose na vlasništvo nad podacima i zaštitu podataka od kibernetičkih napada moraju se riješiti na zadovoljavajući način, neovisno o tome je li ta zadaća dodijeljena ODS-ovima ili drugim pružateljima usluga.

Možda bi trebalo razmisliti i o tome jesu li operatori distribucijskog sustava dovoljno uključeni u europska regulatorna tijela i u učinkovito upravljanje energetsom unijom. Nadalje, mrežne tarife moraju se osmisliti tako da se njima potiče učinkovito korištenje mrežom i osigura pravedan doprinos mrežnim troškovima, a da se u isto vrijeme ne destimulira upravljanje potrošnjom.

Povećanjem inteligencije elektroenergetske mreže, od najviših napona do pojedinačnih kućanstava, moglo bi pomoći da se promjenjivom i decentraliziranom proizvodnjom električne energije upravlja ekonomičnije i smanji ili odgodi potreba za novim vodovima, interkonekcijskim vodovima i mehanizmima za razvoj kapaciteta. Stoga je ponajprije važna bolja suradnja između ODS-ova i OPS-ova u radu i planiranju mreže te nju treba i dalje produbljivati.

3.4. O prilagodbi regulatornog okvira integriranim tržištima

Za rad integrirane elektroenergetske mreže i pravila trgovanja u njoj nužan je usklađen regulatorni nadzor. Pojačana uloga Agencije za suradnju energetskih regulatora (ACER) u nadzoru učinkovitog funkcioniranja integriranih tržišta i prekogranične infrastrukture prirodna je posljedica tržišne integracije.

ACER trenutačno u prvom redu djeluje preporukama i mišljenjima i ima vrlo ograničena prava odlučivanja. U skladu s povećanom suradnjom operatora sustava, možda će biti potrebno ojačati ovlasti i neovisnost ACER-a kako bi u budućnosti mogao obavljati regulatorne funkcije na europskoj razini kada je to potrebno. Tada bi mogao arbitrirati u sporovima na regionalnoj razini kao i na razini EU-a.

Jačanjem ovlasti ACER-a moglo bi se obuhvatiti davanje ovlasti donošenja izravno primjenjivih i obvezujućih odluka o inicijativama na razini EU-a i prekograničnim pitanjima te uvođenje provedbenih ovlasti kako bi osigurala provedba tih odluka.

Preispitivanjem uloge ENTSO-E-a i ACER-a pruža se prilika za ocjenu razvoja detaljnih regulatornih pravila o radu tržišta i mreža (mrežnih pravila i smjernica). U njihov razvoj uvelike su uključeni i ENTSO-E i ACER.

Da se ojačaju regulatorni okviri, možda će trebati uključiti i subjekte koji trenutačno ne podliježu regulatornom nadzoru, kao što su burze električne energije koje imaju ključnu ulogu u uparenim europskim tržištima električne energije i obavljaju funkcije s obilježjima prirodnog monopola. U regulatornom okviru morat će se odraziti i sve veća povezanost između maloprodajnih i veleprodajnih tržišta.

PITANJA

- 11) Iako su elektroenergetska tržišta uparena unutar EU-a i povezana s njegovim susjedima, operatori prijenosnog sustava (OPS-ovi) i dalje upravljaju sustavom. Regionalne koordinacije za sigurnost pogona („RSCI-ovi”) kao što su CORESO ili TSC trenutačno imaju isključivo savjetodavnu ulogu. Treba li RSCI-ove postupno jačati i prema potrebi dodijeliti im i odgovornost za odlučivanje kada je to potrebno? Je li trenutačna nacionalna odgovornost za sigurnost sustava prepreka prekograničnoj suradnji? Bi li regionalna odgovornost za sigurnost sustava bolje odgovarala stvarnosti integriranog tržišta?
- 12) Rascjepkan nacionalni regulatorni nadzor čini se neučinkovitim za usklađene dijelove elektroenergetskog sustava (npr. uparivanje tržišta). Vidite li koristi od jačanja uloge ACER-a?
- 13) Vidite li koristi od jačanja uloge ENTSO-ova? Kako bi se to moglo najbolje postići? Kakav je regulatorni nadzor potreban?
- 14) Kakve bi trebale biti buduće uloge i upravljačka pravila za operatore distribucijskog sustava? Kako bi trebalo prilagoditi pristup mjernim podacima (upravljanje podacima i osiguranje privatnosti podataka itd.) u svjetlu razvoja tržišta i tehnologije? Jesu li potrebne dodatne odredbe o upravljanju mjernim podacima i pristupu relevantnih strana (krajnjih korisnika, ODS-ova, OPS-ova, dobavljača, drugih pružatelja usluga i regulatora) mjernim podacima?
- 15) Treba li postojati europski pristup distribucijskim tarifama? Ako treba, koje bi vidove trebao obuhvatiti; primjerice strukturu tarifa i/ili komponente tarifa (fiksna, odnos kapacitet/energija, vremenska ili lokacijska diferencijacija) i tretman vlastite proizvodnje?
- 16) Budući da su burze električne energije sastavni dio uparivanja tržišta – treba li razmotriti upravljačka pravila za burze električne energije?

4. EUROPSKA DIMENZIJA SIGURNOSTI OPSKRBE

Boljom prekograničnom integracijom tržišta i razvojem kratkoročnih i dugoročnih tržišta s učinkovitim formiranjem cijena – u kojima se posebno odražava potreba za novim kapacitetima – trebali bi se poslati odgovarajući signali za ulaganja kojima će se omogućiti dolazak novih izvora proizvodnje na tržište i, ako postoji prekapacitiranost, signali za stavljanje izvan pogona.

Komisija napominje da bi se u mnogim državama članicama funkcioniranje tržišta i sigurnost opskrbe mogli znatno poboljšati primjerice uvođenjem uparivanja tržišta, poboljšanjem prekograničnih tokova, jačanjem unutardnevnog trgovanja, upravljanja potrošnjom kao i ukidanjem gornjih granica cijena na veleprodajnim tržištima. Svim navedenim mjerama poboljšalo bi se formiranje cijena i omogućile vršne cijene čime bi se stvorili bolji investicijski signali i općenito potaknula zastupljenost obnovljivih izvora energije.

Ipak, trenutačno nekoliko država članica predviđa nedostatak proizvodnih kapaciteta u narednim godinama. Radi toga uvele su ili namjeravaju uvesti mehanizme za razvoj

kapaciteta koji uključuju odvojena plaćanja za dostupni kapacitet umjesto plaćanja za isporučenu električnu energiju.

Iako mehanizmi za razvoj kapaciteta mogu biti opravdani u određenim okolnostima, oni mogu biti skupi i mogu poremetiti tržište. Nadalje, mogu biti proturječni cilju postupnog ukidanja subvencija kojima se šteti okolišu, uključujući one za fosilna goriva¹³. Mehanizmima za razvoj kapaciteta treba rješavati samo stvarni tržišni nedostatak, a ne podržavati neekonomičnu i neodrživu proizvodnju.¹⁴

Komisija je nedavno pokrenula sektorsko istraživanje o mehanizmima za razvoj kapaciteta¹⁵ — prvo u okviru pravila Europske unije o državnim potporama. Njime će se ponajprije istražiti narušavaju li se tim mehanizmima tržišno natjecanje ili trgovanje na unutarnjem tržištu električne energije.

4.1. Usklađivanje metoda za određivanje adekvatnosti sustava

U Komunikaciji *Uspostava unutarnjeg tržišta električne energije i optimalno iskorištavanje javnih intervencija*¹⁶ Komisija je naglasila potrebu da javna tijela redovito provode objektivnu i činjenično utemeljenu provjeru adekvatnosti proizvodnje, dok se Direktivom o sigurnosti opskrbe električnom energijom¹⁷ zahtijeva da javna tijela redovito procjenjuju odgovarajuću razinu proizvodnje u svojoj državi članici.

Adekvatnost proizvodnje trenutačno se u državama članicama utvrđuje na veoma različite načine. U studenome 2013. Skupina za koordinaciju električne energije pozvala je na usklađivanje europskih metodologija za procjenu adekvatnosti proizvodnje a ENTSO-E je 2014. održao javno savjetovanje o svojoj metodologiji za procjenu adekvatnosti proizvodnje. Petostrani forum istodobno se obvezao na razvoj procjene adekvatnosti na regionalnoj razini.

Standardiziranjem procjenom u EU-u trebalo bi se primjereno uzeti u obzir doprinos interkonekcija, prekogranične proizvodnje, promjenjive proizvodnje iz obnovljivih izvora, upravljanja potrošnjom i mogućnosti skladištenja te kontekste mjerodavnih europskih politika, kao što su očekivani razvoj tržišta ugljika i politike energetske učinkovitosti („procjena adekvatnosti sustava”). Odluka o tome postoji li potreba za mehanizmom za razvoj kapaciteta trebala bi se temeljiti na takvoj standardiziranoj procjeni.

¹³ Vidjeti točku 220. Komunikacije Komisije – Smjernice o državnim potporama za zaštitu okoliša i energiju za razdoblje 2014. – 2020.

¹⁴ C(2013) 7243 – Komunikacija Komisije Europskom parlamentu i Vijeću Uspostava unutarnjeg tržišta električne energije i optimalno iskorištavanje javnih intervencija i SWD (2013) 438 završna verzija – Radni dokument službi – Adekvatnost proizvodnje na unutarnjem tržištu električne energije – smjernice o državnim intervencijama;

¹⁵ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4891_hr.htm
http://ec.europa.eu/competition/sectors/energy/state_aid_to_secure_electricity_supply_en.html (na engleskom jeziku)

¹⁶ C(2013) 7243

¹⁷ Direktiva 2005/89/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 18. siječnja 2006. o mjerama zaštite sigurnosti opskrbe električnom energijom i ulaganja u infrastrukturu, SL L 33, 4.2.2006., str. 22. – 27.

4.2. Standardi pouzdanosti

Na međusobno povezanim tržištima i pouzdanost je sustava međuovisna. Iako države članice mogu imati opravdan razlog za utvrđivanje različitih standarda adekvatnosti sustava kako bi uzele u obzir nacionalne okolnosti, mora se uzeti u obzir utjecaj na unutarnje tržište. Ako države članice ništa ne poduzmu kako bi osigurale adekvatnost sustava, povećat će se rizici za sigurnost opskrbe za širi sustav. Taj je rizik još i veći kada države članice provode utvrđivanje cijena na razinama koje su niže od troškova proizvodnje čime se dugoročno uzrokuje nedostatak prihoda kojim bi se pokrila nužna ulaganja. Alternativno, može postojati težnja da se zbog opreza pretjera i uvede prekomjerna zaštita od rizika poremećaja opskrbe. To bi moglo prouzročiti visoke troškove i ugroziti sposobnost unutarnjeg tržišta za usmjeravanje ulaganja.¹⁸

Ako bi se u svim državama članicama utvrdili jasni standardi adekvatnosti sustava, stanje bi svim dionicima bilo jasnije. U suradnji s državama članicama Komisija bi mogla uspostaviti niz prihvatljivih standarda za očekivana *nenamjerna* isključenja potrošača u kojima se uzimaju u obzir gospodarski i društveni troškovi nepredviđenih prekida opskrbe.

4.3. Okvir za pokretanje prekograničnih mehanizama za razvoj kapaciteta

Praćenje sigurnosti opskrbe u Europi i jasni standardi adekvatnosti sustava trebali bi biti temelj za utvrđivanje jesu li potrebni mehanizmi za razvoj kapaciteta. Postojećim mjerama Komisije, posebno smjernicama o državnim potporama¹⁹, zahtijeva se od svih država članica da poštuju niz važnih načela kad se opredijele za mehanizme za razvoj kapaciteta. Takvim se mehanizmima posebno ne bi smjelo praviti razliku između tehnologija (uključujući upravljanje potrošnjom ili skladištenje) ni između novih i postojećih pružatelja kapaciteta, nego samo plaćati za dostupnost (po MW) i omogućiti prekograničnu suradnju. U nedostatku zajedničkih dogovora, organiziranje učinkovite prekogranične sudjelovanje moglo bi biti izazov.

Mogući je korak naprijed razviti pravila o prekograničnoj suradnji na razini EU-a tamo gdje su uvedeni mehanizmi za razvoj kapaciteta. Time bi se obuhvatili utvrđivanje jasnih uloga i odgovornosti uključenih strana (posebno proizvođača, pružatelja upravljanja potrošnjom, potrošača i OPS-ova) te okvir za izračunavanje i dodjelu prekograničnih kapaciteta u takvim mehanizmima.

Međutim, ako se modeli mehanizama za razvoj kapaciteta znatno razlikuju, pružatelji prekograničnih kapaciteta suočit će se s nizom različitih zahtjeva kad budu sudjelovali u različitim programima. To povećava troškove transakcija i može smanjiti ukupnu učinkovitost. Stoga bi bilo razumno utvrditi referentni model za mehanizme za razvoj kapaciteta (ili ograničen broj mehanizama) za upotrebu na regionalnoj osnovi, čime bi se olakšala prekogranična suradnja i poremećaji tržišta sveli na najmanju mjeru.

¹⁸ Uspoređujući standarde adekvatnosti koji se primjenjuju u susjednim sustavima, Skupina za koordinaciju električne energije utvrdila je nedostatak jasnoće u pogledu odgovornosti za utvrđivanje standarda za adekvatnost sustava i sigurnost opskrbe pri čemu mnoge države članice uopće nemaju službene standarde.

¹⁹ Komunikacija Komisije – Smjernice o državnim potporama za zaštitu okoliša i energiju za razdoblje 2014. – 2020. *SL L 200, 28.6.2014., str. 1. – 55.*

Rezultati sektorskog istraživanja koje je nedavno pokrenula Komisija²⁰ bit će koristan materijal za utvrđivanje budućih pravila u tom području. Nacrt izvješća o sektorskom istraživanju bit će objavljen za javno savjetovanje potkraj godine.

Pitanja

- 17) Postoji li potreba za usklađenom metodologijom za procjenu adekvatnosti elektroenergetskog sustava?
- 18) Koji bi zemljopisni opseg bio odgovarajući za usklađenu metodologiju i procjenu adekvatnosti (npr. cijela EU, regionalni ili nacionalni uključujući i susjedne zemlje)?
- 19) Bi li usklađivanje različitih standarda adekvatnosti sustava širom EU-a bilo korisno za uspostavu učinkovitog jedinstvenog tržišta?
- 20) Bi li postojala korist od zajedničkog europskog okvira za prekogranično sudjelovanje u mehanizmima za razvoj kapaciteta? Ako bi, što bi trebali biti elementi takvog okvira? Bi li postojala korist od referentnih modela za mehanizme za razvoj kapaciteta? Ako bi, kako bi ti modeli trebali izgledati?
- 21) Treba li se odluka o uvođenju mehanizama za razvoj kapaciteta temeljiti na usklađenoj metodologiji za procjenu adekvatnosti elektroenergetskog sustava?

5. SLJEDEĆI KORACI

Ovom savjetodavnom komunikacijom o modelu tržišta električne energije pokrenut će se javno savjetovanje o elementima novog modela tržišta kao priprema za sve buduće zakonodavne i nezakonodavne prijedloge. Cilj je ove savjetodavne komunikacije dati priliku svim dionicima da pruže povratne informacije o predstavljenoj viziji i utvrđenim koracima za ostvarenje te vizije. Dopunit će se detaljnijim i sveobuhvatnijim pitanjima o određenim aspektima, posebno u pogledu sigurnosti opskrbe električnom energijom.

U isto vrijeme, u Komunikaciji o ostvarivanju novih pogodnosti za potrošače energije donesenom uz ovu savjetodavnu komunikaciju o modelu tržišta predstavljena je detaljna vizija o tome kako bi mogla izgledati nova uloga potrošača energije i u glavnim su crtama opisani nužni koraci. Jačanje uloge potrošača – kućanstava, poduzeća i industrije – pametni domovi i pametne mreže, upravljanje podacima i sigurnost tri su temelja za ostvarenje te vizije. Mjere koje su ukratko opisane u komunikaciji o potrošačima temelje se na opsežnim savjetovanjima s građanima, potrošačima i dionicima, uključujući javno savjetovanje provedeno u prvoj polovici 2014., te raspravama u stručnim skupinama pod vodstvom Komisije.²¹

Moguće zakonodavne mjere nakon komunikacija koje su danas predstavljene mogle bi, ovisno o ishodu budućeg rada, uključiti izmjene sljedećih zakonodavnih akata:

- Direktive o električnoj energiji,
- Uredbe o električnoj energiji,

²⁰ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4891_hr.htm

²¹ Radna skupina za pametne mreže Glavne uprave za energetiku, radna skupina za ugrožene potrošače u okviru energetskog foruma građana.

- Uredbe o ACER-u,
- Uredbe o infrastrukturi,
- Direktive o sigurnosti opskrbe električnom energijom,
- Direktive o energetske učinkovitosti i
- Direktive o obnovljivim izvorima energije.

Nadalje, rad na ovim prijedlozima utjecat će na niz mrežnih pravila, posebno pravila o uravnoteženju, hitnim slučajevima i ponovnoj uspostavi. U budućim prijedlozima i procjenama njihova učinka uzet će se u obzir gospodarske posljedice i podaci dobiveni tijekom savjetovanja.

Sva pitanja u ovoj Komunikaciji, kao i u odvojenom upitniku o sigurnosti opskrbe električnom energijom dostupna su na internetskoj stranici Komisije. Odgovoriti treba u skladu s uputama koje su ondje²² dostupne najkasnije do 8. listopada 2015. Komisija namjerava objaviti dokument u kojem će sažeti glavne rezultate tog savjetovanja. Čuvat će povjerljivost primljenih odgovora uz uvjet da se podnesu zahtjevi za povjerljivost i da se ti zahtjevi temelje na razumnim razlozima.

²²

<https://ec.europa.eu/energy/en/consultations>